

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड (12वीं) वार्षिक परीक्षा 2025-26

विषय कोड : 1228

आयुर्विज्ञानम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश: - सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. वस्तुनिष्ठ-प्रश्नाः -

6×1=6

(1) धमनीषु प्रायः रक्तस्य वहनं भवति -

(क) शुद्धं

(ख) मिश्रं

(ग) अशुद्धं

(घ) वर्णः

(2) स्रोतस् भवति -

(क) हरितवर्णयुक्तम्

(ख) रक्तवर्णयुक्तम्

(ग) पीतवर्णयुक्तम्

(घ) वर्णरहितम्

(3) प्रतिक्षणं गतिशीलं भवति -

(क) रक्तम्

(ख) रसः

(ग) ज्ञानम्

(घ) जलम्

(4) ग्रसनिकायाः भागाः सन्ति -

(क) 10

(ख) 1

(ग) 3

(घ) 2

(5) हृदयस्य भारः gm अस्ति -

(क) 100

(ख) 350

(ग) 300

(घ) 400

(6) अन्ननलिकायाः लम्बानं भवन्ति -

(क) 25

(ख) 10

(ग) 20

(घ) 50

2. रिक्तस्थानानि पूरयत -

6×1=6

(आत्मनः, चेतनायाः, ज्ञायते, पेशी, हृदयम्, आत्मनः, बलम्)

(1) मांसधातुः शरीरे मुख्यतया स्वरूपे भवति।

(2) ओजः अपि कश्यते।

(3) हृदयं स्थानं वर्तते।

(4) आत्मनः स्थानं अस्ति।

(5) मन्यते अनेन इति मनः।

(6) इन्द्रियैः लक्षणानि व्यक्तानि भवन्ति।

3. 'अ' विभागं 'ब' विभागेन सह योग्यं योजयत -

6×1=6

'अ'

'ब'

(1) रसनेन्द्रियम्

(a) संतानोत्पत्तिः

(2) वागिन्द्रियम्

(b) गन्धज्ञानम्

(3)	श्रोत्रेन्द्रियम्	—	(c)	रसज्ञानम्
(4)	उपस्थेन्द्रियम्	—	(d)	वाण्या उत्पत्तिः
(5)	घ्राणेन्द्रियम्	—	(e)	बहलः
(6)	ओजसः गुणम्	—	(f)	शब्दः श्रवणम्

4. निम्नलिखितेषु विधानेषु सत्यम्/असत्यं वा इति लिखत :

7×1=7

- (1) धमन्याः स्पन्देन रक्तस्य वहनं भवति।
- (2) हृदये चत्वारः धाराः भवन्ति।
- (3) अस्थीमध्ये मेदधातुः विद्यमानः वर्तते।
- (4) मांसधातुः सिरा एवं कण्डरा जायते।
- (5) स्थूलशरीरं राशिपुरुषः वा कर्मपुरुषः इति कथ्यते।
- (6) पित्तं रक्तधातोः उपधातुः वर्तते।
- (7) प्रतिदिनं शरीरात् मलस्य निष्कासनं आवश्यकम्।

5. अधः प्रदत्तानां प्रश्नानां एकेन वाक्येन उत्तरं लिखत —

7×1=7

- (1) आमाशस्य त्रयाणां भागानां नामानि लिखत।
- (2) दक्षिण फुफ्सस्य भारः कति gm भवति ?
- (3) दोषाणां वाहिनी सिराः कति सन्ति ?
- (4) केशः कया मलम् अस्ति ?
- (5) सामान्यतः एक निमिषमध्ये (1 Minute) कति वारं हृदयस्य स्पन्दनं भवति ?
- (6) रसस्य कति प्रकाराः सन्ति ? नामानि लिखत।
- (7) गुदया मुख्यकर्म लिखत।

6. निर्देशानुसारं प्रदत्तानां अतिलघुत्तरीय प्रश्नानां उत्तरं लिखत :

10×2=20

- (1) वृक्कस्य चैतावाहिनी का ?
- (2) सात्त्विक आहारः कौदृशः भवति।
- (3) हृदयस्य उपरि एवं अधोभागे स्थितानां गर्भानां नामानि लिखत।
- (4) तर्कसंग्रहानुसारं आत्मनः भेदान् लिखत।
- (5) मनसः गुणाः कति ? नामानि लिखत।
- (6) इन्द्रियाणां कति प्रकाराः सन्ति ? नामानि लिखत।
- (7) ओजसः स्वरूपं लिखत।
- (8) ज्ञानोत्पत्त्यर्थं केषां संयोगः आवश्यकः ?
- (9) शास्त्रेषु सिराणां दोषकारणात् वा अशुद्ध रक्तकारणात् चत्वार वर्णाः के प्रोक्ताः सन्ति ?
- (10) वाम-फुफ्फुसे कति खण्डाः भवन्ति ? नामानि लिखत।

7. निर्देशानुसारं प्रदत्तानां लघुत्तरीय प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत -

6×3=18

- (1) आत्मनः लिङ्गानि लिखत।
- (2) तामसिक मनसः लक्षणानि लिखत।
- (3) कर्मेन्द्रियस्य कार्यं लिखत।
- (4) सिराणां मुख्य कार्याणां संक्षेपतः वर्णनं कुरुत।
- (5) Papillary Muscle विषये लिखत।
- (6) आयुर्वेदमतानुसारं मूत्रनिर्माणविधिं दर्शयत।

8. निर्देशानुसारं प्रदत्तानां दीर्घोत्तरीय प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत :

5×4=20

(1) चिकित्सा तु नैष्ठिकी या विनोपधाम् सम्यक् वर्णयत।

(2) इन्द्रियाणां कार्यं सविस्तारं वर्णयत।

(3) यकृतः कार्याणि सविस्तरेण सचित्रं वर्णयत।

(4) ऋतुकालः इत्युक्ते किम् ?

(5) गविन्याः परिमाणं किम् ? आकृत्या सह विवेचयत।

9. निर्देशानुसारं प्रदत्तानां विश्लेषणात्मकं प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत -

2×5=10

(1) रक्तस्य कार्यं विस्तरेण वर्णयत।

अथवा

स्वरयन्त्रस्य रचनां सविस्तारं वर्णयत।

(2) फुफ्फुसस्य रचनां सविस्तारं वर्णयत।

अथवा

रोगरहितं स्वस्थजीवनं जीवितुं किं च करणीयम् ?

